

ZABLUDE

Detinjstvo može biti: *sloboda* ili *sloboda mašte*, *mašta* ili *mašta slobode*. Pod obema ovim rečima i u sva četiri slučaja podrazumevam čaroliju detinjeg duha na kojem se bilo koja od ove četiri kombinacije jedino i mogu razviti. Kažem duh upravo zbog toga što je, možda, od svih života svih ljudi na svetu kod deteta najviše potencirano i izraženo *posvećivanje detinjstvu*. I u tom njihovom svetu to je masovna pojava, što nije u našem, odraslom, gde gotovo na prste možeš da izbrojiš ljude koje lično poznaješ a da su se tako pomno i bez ostatka posvetili nekoj delatnosti u kojoj je potrebno angažovati i svoj duh.

Zaista ne znam koju bih od ove dve reči — *sloboda* i *mašta* — smeo pre da uzmem kao zamenu (sinonim? reč-posestrimu? reč-blizanca?) za »detinjstvo«. Nije li, možda to neka treća, četvrta, deveta ili iks-ta reč? Svakako da ih ima bezbroj, a sve u zavisnosti koliko značenja pridajemo onoj pravoj i jedinjoj, odnosno koliko životnog smisla nam

ono znači!

Okrenutost ove reči ka prošlosti ili ka budućnosti? Dok sam pisao *Velikog spavača* i ostale moje knjige tzv. ozbiljne poezije bio sam svakako okrenut unazad, gledao sam u sopstveno detinjstvo; jedino ono je bilo začarani breg na kome sam zaboravio nešto neprebolno, a gde više nikada neću moći da se vratim da to neprebolno ponovo uzmem. Međutim, otkako pišem i za decu, taj pogled je već okrenut ovim sadašnjim i onim budućim detinjstvima. To je pogled u jedan božanski svet koji je tu nadohvat naših ruku, a kome mi ne pripadam; to je svet kojem se svakodnevno posvećujemo, čežljivo mu se klanjamo, a on je za nas nedostupan, neprilazan, neuhvatljiv. Jednom, davno, prevrtili smo ga zauvek kada smo ga napustili i to nam je sada večna kazna. To je onaj svet za koji sam u pesmi *Blažena i prokleta vizija* rekao: »Sa mojom glavom počinje jedan novi mali svet u kome pristupa nemaš ni ti, ni ti, prijatelju moj« ...

Od svih mojih pesama koje su direktna ili indirektna asocijacija na detinjstvo i nastale pod jačom inspiracijom detinjstva, smatram da bi bio i onda sasvim tačan odgovor ako bih rekao da su to gotovo sve pesme koje sam napisao. No, među njima ima i takvih koje bih posebno izdvojio. Pre svega, tu ubrajam ciklus *Agaton* u *Velikom spavaču*. Dalje, isto iz *Velikog spavača*, tu je i pesma *Zabluda*. Najzad i sama pesma *Veliki spavač* je najvidnije plaćanje danka inspiraciji detinjstva.

ZABLUDE

Kao kad si putovao! Kao kad si raširenih ruku i školskog srca išao na izlete, na ekskurzije po zavičaju, a potom i po domovini. Tako je bila velika ta noć, volovsko oko, tako velika, dok divni ovaj svet je čutao u dolini. Ali nisi video ništa, jer zabluda je bila u tvome srcu kristalnom. Ali nisi čuo ništa do daleku pesmu u krvi svojih godina malih kao belutak.

Kao kad si putovao, a ništa nisi znao, ništa ništa mrzeo nit' voleo. Sve je bilo daleko i ništa dalje od tebe. Sve je bilo jedna kocka magle i sunca, ti, školsko srce što kuca kao zvonice i broji dane kao zadatke! Ti pustinja mala detinja! Sve su šume letete pred

tvojim okom, sve su pruge počinjale i svršavale tajanstveno u Negde, sve su trave imale svoj zavičaj početništva u vetru, sve su ogromne stvari s imenom i bez njega imale svoje senke koje su te volele

jedino. I samo su te senke volele. O, dete! Kao kad si putovao, kad si raširenih ruku... — takav je bio i onaj dan sada sa Lotom!

vujica rešin tucić

MENE NIKO ...

Tada, u dobu prvih iskustava, najsnažnije osećanje bilo je *poverenje* u *prisnost* okoline. Prisnošću i poverenjem bio je ispunjen mali prostor: kuća u kojoj stanujemo, sedne, ulica sa dudovima, livada na kraju sela, groblje na koje sam nedeljom išao sa vršnjacima motajući se oko kolača koje su stare žene davale nama, za spomen na mrtve.

Sve što je tada izricano bilo je odmah i učinjeno. U tome je najveća čar detinjstva, u tom skladu između izgovorenog i učinjenog. Reč je imala materijalnost.

Razaranje detinjstva nastupilo je postepeno, izrastanjem nesklada između reči i dela. Prvi put sam poledinu govora upoznao u četvrtoj godini. Majka me je obukla u čisto odelo. Bila je nedelja. Pre izlaska pred kuću padala je kiša i sokak, kojim su prolazila seljačka kola, bio je pretvoren u žitko, masno blato. Trojica braće, mladići iz kuće sa druge strane sokaka, u koje sam imao puno poverenja, doviknuli su mi da dođem kod njih. Ne časeći, zagazio sam u žitko blato i gacajući prema njima zaprljao se od glave do pete. Momci su se smejali iz punog grla i kad sam konačno prešao sokak, vratili me istim putem natrag. Kad sam se pojavio pred majkom, utvrdio sam da njoj moj izgled ni malo nije bio po volji. Dobio sam batine. Kasnije sam sve više uočavao izvesna svojstva ljudskog saobraćanja rečima, koja nisam mogao odmah da prozrem.

U petom razredu, na prvom času nemačkog jezika, sedeo sam u poslednjoj klupi, sa novim parom. U tišini, dok je nastavnica sedela za katedru, moj par me, unezverenog izraza, munu i šapnu: Tebe je prozvala! Kako nisam ništa bio čuo, dipio sam preplašen i buljio u nastavnicu, koja je to isto, sa svoje strane činila, čudeći se zašto stojim. Naravno, u učionici je eksplodirao smeh.

2. Oslanjajući se na trag ovakvih sećanja, kojima sam pokušao da odgovorim na prvo pitanje, na drugo mogu dati sijaset odgovora. Ali, u pitanju stoji nešto što ga ograničava, mene ograničava. Tu se kaže: ... i da označi onaj deo smisla koji teži da emituje Vaša pesma.

U svojim tekstovima ja najčešće emitujem razaranje smisla, verovatno stoga što smatram da se *poverenje* i *prisnost* govora mogu očuvati samo u višeznačnosti. Uz reč *detinjstvo* mogu priključiti reč *nesmisao* ili *igra*. Recimo:

Vojčica je de u srce mi peee, dragane ti ljubi me! I ljubi ja njee, i peee, i peee, al niotkud izlaska, na me zalazak pravi buuu!

Možda je u ovim stihovima prokrijumčareno ono iskustvo koje sam stekao u detinjstvu.

3. Mislim da reči ne mogu biti okrenute ni na koju stranu. Između budućnosti, prošlosti i sadašnjosti nema podele. Uvek je sve *sada*. Jer, kao što je rekao jedan moj prijatelj: »Ono što oduvek traje u Rešinu još uvek je u njemu, kao što reče blaženi Avgustin — kuda bi i moglo da ode?«

4. Možda je ta pesma ova.

MENE NIKO NIKAD NIJE VOLEO JER SAM JAKO NEZGODAN ZA VOLJENJE

O ljubavi sam pročitao masu knjiga iz gradske biblioteke. Sve znam, a niko me ne voli.